

HEMBYSE ARCHEOLOGIE

Schepdaal, Kerkhofstraat 13

ONDERZOEKSRAPPORT HEMBYSE ARCHEOLOGIE

N°. 30

ONDERDEEL PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

VOORONDERZOEK ZONDER INGREEP IN DE

BODEM

Bureaustudie

De Smaele Bart & Pieters Hadewijch

2018

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	3
1.1	Administratieve fiche	3
1.2	Omkadering van het onderzoek	4
2	GEMOTIVEERD ADVIES	5
2.1	Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek.....	5
2.2	Impactbepaling van de geplande werken	5
2.3	De waardering van de site.....	6
2.4	Bepaling van de maatregelen	7
3	PROGRAMMA VAN MAATREGELEN.....	8
3.1	Vraagstelling en onderzoeksdoelen	8
3.2	Onderzoeksstrategie en -methode.....	8
3.3	Onderzoekstechnieken	9
3.4	Afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk.....	9
3.5	Randvoorwaarden.	9
4	BESLUIT	10
5	LIJST VAN GEBRUIKTE GRONDPLANNEN.....	11
6	LIJST VAN FIGUREN.....	12

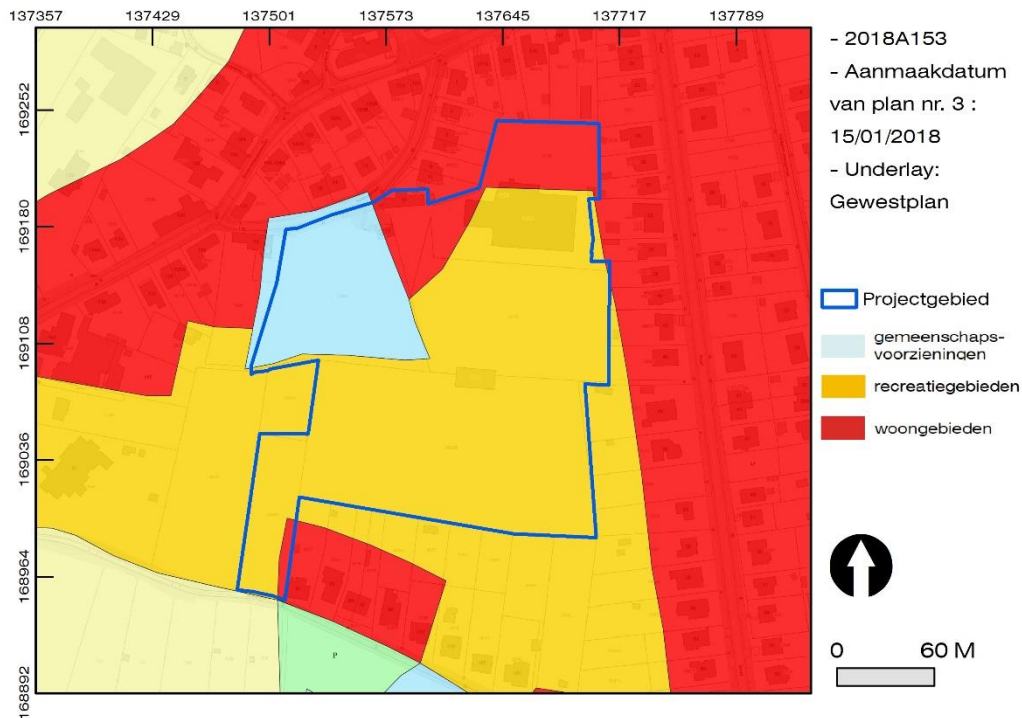
1 INLEIDING

1.1 Administratieve fiche

Projectcode Onroerend Erfgoed	2018A153
Projectgebied	Schepdaal, Kerkhofstraat 13
Grootte projectgebied	43690 m ²
Ligging	Vlaams Gewest, Provincie Vlaams-Brabant, Gemeente Dilbeek, deelgemeente Schepdaal, Kerkhofstraat 13, Caerenbergveld
Lambert 72-coördinaten (m)	(NO): X: 137704,799 x Y: 169243,951 meter (ZW): X: 137481,755 x Y: 168956,613 meter
Kadaster	Afdeling: 6/Schepdaal Sectie: A Percelen: 289A, 291R, 291S, 296L5, 296M5, 296W
Initiatiefnemer	Gemeente Dilbeek Gemeenteplein 1 1700 Dilbeek
Uitvoerder	Hembyse Archeologie
Interne projectsigle Hembyse Archeologie	SCH-KER
Type onderzoek	Archeologienota, bureaustudie
Verantwoordelijke uitgever van het onderzoeksrapport	Hembyse Archeologie
Plaats en jaar van uitgave	Gent, 2018
Wettelijk depot	ISSN 2566-2732
Bibliografische referentie	De Smaele B. & Pieters H., 2018. Archeologienota naar aanleiding van de heraanleg van een sportcomplex te Schepdaal, Kerkhofstraat, Onderzoeksrapport Hembyse Archeologie 30, Gent.
Termijn van het onderzoek	7 werkdagen
Betrokken actoren en specialisten met vermelding van rol/functie	Hadewijch Pieters/erkend archeoloog/veldwerkleider Bart De Smaele/erkend archeoloog Hembyse BVBA/erkend archeoloog
Gecontacteerde regio-specialisten	Thomas D'hoker (IOED Pajottenland & Zennevallei)
Resultaten	Bodemerosie, verstoringen, akkerland, 18 ^e - eeuwse bewoning
Aanbeveling	Geen vervolgonderzoek
Bewaarplaats archief	Hembyse Archeologie
Van toepassing zijnde Onroerenderfgoeddepot	Het onderzoeksgebied valt binnen het werkingsgebied van het Onroerenderfgoeddepot Vlaams-Brabant
Opmerkingen	Nvt.
<i>Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Hembyse Archeologie.</i>	

1.2 Omkadering van het onderzoek

In de winter van 2018 werd aan Hembyse Archeologie gevraagd een archeologienota op te maken voor de geplande heraanleg van een sportcomplex aan de Kerkhofstraat 13 te Schepdaal (Dilbeek).

4

Figuur 1. Situering van het onderzoeksgebied op het gewestplan, aanmaakschaal 1:1.

De archeologienota bestaat in zijn geheel uit drie onderdelen: een privacyfiche (niet publiek beschikbaar), een Verslag van Resultaten en een Programma van Maatregelen.

In onderstaand onderdeel wordt gemotiveerd waarom geen verder onderzoek geadviseerd wordt.

2 GEMOTIVEERD ADVIES

2.1 Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Het uitgevoerde vooronderzoek is een vooronderzoek zonder ingreep in de bodem. Dit vooronderzoek zonder ingreep in de bodem bestaat dus louter in de vorm van een bureauonderzoek.

Dit bureauonderzoek kon volledig worden uitgevoerd:

- het plangebied kon worden afgebakend
- reeds verstoorde zones zijn in kaart gebracht
- de gekende ecologische en aardkundige data zijn geïnventariseerd
- de gekende archeologische en historische waarden en indicatoren van het onderzoeksgebied zijn geïnventariseerd
- er is een inzicht verworven in de geplande werken binnen het projectgebied, waardoor de potentiële impact op het bodemarchief duidelijk is geworden
- er werd een visuele inspectie van het projectgebied uitgevoerd zowel met het oog op het bepalen van de verdere onderzoeksstrategie als voor het registreren van relevante archeologische en landschappelijke indicatoren
- er werden controleboringen uitgevoerd, waarvan de data in het verslag van resultaten zijn opgenomen.

Het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem heeft, in zijn huidige vorm, de mogelijkheid geboden een historisch en archeologisch overzicht van het projectgebied te schetsen en om de gepaste maatregelen – enkel indien er aanwijzingen zijn voor bewaarde archeologische sites- voor het verdere verloop van het archeologische traject uit te tekenen.

2.2 Impactbepaling van de geplande werken

Op basis van de inzichten, verworven in de geplande werken binnen het projectgebied, kan worden gesteld dat de impact van de geplande werken bestaat uit verschillende elementen.

- De heraanleg van 'voetbalveld 2' in kunstgras, gelegen in het zuidelijk deel van het projectgebied. Het betreft een uitgraving van maximum 40 centimeter over een oppervlakte van 106 op 62 meter (=6572m²). De afgegraven grond wordt ter plaatse gestockeerd als landschappelijke ingreep.
- De aanleg van een duiveltjesveld ten oosten van 'voetbalveld 2', met een oppervlakte van 880m².
- De aanleg van een ondergrondse regenwateropslag, onder het duiveltjesveld. Deze heeft een oppervlakte van 22m² en wordt geplaatst op een diepte van 3 à 3,5 meter.

- De aanleg van een waterbuffer ten zuiden van dit duiveltjesveld, met een oppervlakte van 456m².
- Het aanleggen van een Finse piste rondom het sportcomplex met een totale lengte van één kilometer, en een breedte van 1,6 meter.

Gelet op de mogelijke verstoring van het eventueel aanwezige archeologische erfgoed dienen – enkel indien er aanwijzingen zijn voor bewaarde archeologische sites- maatregelen genomen te worden ten einde deze archeologische sites vast te stellen, te registreren en waarderen, en te behoeden van vernietiging.

Deze maatregelen worden in §3. *Programma van Maatregelen* besproken.

2.3 De waardering van de site

Op basis van de gegevens uit het verslag van resultaten kan worden gesteld dat:

1. het onderzoeksgebied zich bevindt op de zuidelijke rand van een heuvelrug binnen een heuvelachtig landschap en dus gekenmerkt wordt door een gunstig gelegen gradiëntsituatie.
2. het onderzoeksgebied voor zover gekend tot in de 18^e eeuw een onontgonnen gebied was dat hoogstwaarschijnlijk een gebruik als akkerland kende en pas later in gebruik genomen werd als sportcomplex.
3. op basis van het historische kaartmateriaal kon worden gesteld dat er sprake is van bewoning in de noordwestelijke hoek van het projectgebied tussen de tweede helft van de 18^e eeuw en het begin van de 20^e eeuw. Deze alleenstaande hoeve bevindt zich onder de bestaande toegangsweg van het sportcomplex waar geen werkzaamheden gepland zijn.
4. In de ruime omgeving zijn slechts zeer weinig gekende archeologische waarden gekend die bijgevolg weinig relevante onderzoekspistes kunnen opleveren.
5. op basis van de controleboringen blijkt dat er onder de bouwvoor geen afgedekte horizonten aanwezig zijn waardoor er geen aanwijzingen zijn voor de aanwezigheid van één of meerdere paleo-bodems.
6. op basis van de controleboringen kon worden gesteld dat er sprake is van bodemerosie binnen het projectgebied, waarbij een deel van de oorspronkelijke bodemopbouw is geërodeerd en eventueel aanwezig archeologisch erfgoed mee van de helling is gespoeld. Dit wijst dus op een slechte bewaring van het bodemarchief.

7. Uit de controleboringen kon tevens worden afgeleid dat de aanleg van het sportcomplex in 1972 reeds een nefaste impact op de natuurlijke bodemopbouw, en dus op het eventueel aanwezige archeologische bodemarchief, heeft veroorzaakt. De A-horizont rust er immers rechtstreeks op de natuurlijke bodem (C-horizont) waarbij er sprake is van een messcherpe overgang. Bijgevolg kan gesteld worden dat de oorspronkelijke bodemopbouw en de ondiepe lagen waarin archeologische resten kunnen verwacht worden, verdwenen zijn.

Op basis van deze data kan worden gesteld dat de kans op de aanwezigheid van goed bewaarde archeologische sporen en structuren zeer laag is en dat deze niet in een ruimere archeologische context geïnterpreteerd kunnen worden.

2.4 Bepaling van de maatregelen

Het volledige projectgebied zal door de geplande werken worden verstoord, waardoor een behoud van het mogelijk aanwezige archeologisch erfgoed in situ niet mogelijk is.

Gezien het feit dat het Verslag van Resultaten aangetoond heeft dat de kans op het aantreffen van goed bewaarde archeologische sporen zeer laag is, worden verdere maatregelen niet noodzakelijk geacht.

3 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

3.1 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

Het doel van de bureaustudie was een inzicht te verkrijgen in het archeologisch potentieel van het projectgebied, alsmede de impact van de geplande werken op het archeologische erfgoed in te schatten. Aldus kan een advies gevormd worden voor de vervolgstategie op de projectlocatie.

Aan de hand van de ingezamelde data kan gesteld worden dat de verwachting met betrekking tot alle periodes zeer laag is. Bijgevolg worden verdere maatregelen niet noodzakelijk geacht en dienen geen verdere onderzoeksvragen te worden gesteld.

3.2 Onderzoeksstrategie en -methode

De onderzoeksstrategie wordt bepaald als een traject van verschillende onderzoeksmethodes, waarbij dient te worden afgewogen of deze individuele methodes mogelijk, nuttig, schadelijk en/of noodzakelijk zijn. Onderstaande tabel geeft de mogelijke onderzoeksmethodes weer.

Soort onderzoek	Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Evaluatie
Bureauonderzoek	JA	JA	NEE	JA	Is reeds uitgevoerd.
Archiefonderzoek	JA	NEE	NEE	NEE	Op basis van het huidige bureauonderzoek en de geraadpleegde regiospecialisten is de kans op het aantreffen van aanvullende informatie over het onderzoeksgebied zeer klein.
Geofysisch onderzoek	JA	NEE	NEE	NEE	Grondradar of weerstandsmeting biedt weinig mogelijkheden: grondsporen zijn niet detecteerbaar. Hoge kostprijs.
Veldkartering	NEE	NEE	NEE	NEE	Het landgebruik laat dit niet toe. Weinig efficiënt voor het opsporen van sporensites.
Landschappelijke boringen	NEE	JA	NEE	NEE	Niet noodzakelijk, er zijn controleboringen uitgevoerd.
Verkennde en waarnemende archeologische boringen	NEE	NEE	NEE	NEE	Niet noodzakelijk, de bodemopbouw is ongunstig voor de bewaring van steentijdartefactsites.
Proefsleuven/ proefputten	NEE	NEE	NEE	NEE	Zeer lage kans op het aantreffen van goed bewaarde archeologische sporen. Hoge logistieke kosten voor het gebrek aan kenniswinst aangezien eventueel aangetroffen sporen niet in een ruimere context geïnterpreteerd kunnen worden.
Andere	NEE	NEE	NEE	NEE	Nvt.

Op basis van deze evaluatie en de reeds uitgevoerde onderzoeken, kan gesteld worden dat geen verder onderzoek op de site noodzakelijk is.

3.3 Onderzoekstechnieken

Niet van toepassing.

3.4 Afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk

Alle afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk, de geldende wettelijke basis voor het uitvoeren van archeologisch onderzoek in Vlaanderen, moeten worden gemeld en gemotiveerd.

In het Programma van Maatregelen voor dit onderzoeksgebied worden geen afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk voorzien.

3.5 Randvoorwaarden.

Niet van toepassing.

4 BESLUIT

Naar aanleiding van de geplande heraanleg van een sportcomplex aan de Kerkhofstraat 13 te Schepdaal, werd door Hemyse Archeologie onderzocht wat het archeologisch kennispotentieel van de site is en wat de te nemen maatregelen zijn om het kennispotentieel te vrijwaren voor vernietiging.

Het projectgebied bevindt zich op de zuidelijke flank van een heuvelrug binnen een heuvelachtig landschap. De Geraardsbergsesteenweg, die het noorden van het projectgebied begrenst, bevindt zich ongeveer centraal op deze heuvel en vormt een belangrijke verbindingsweg tussen Bavay en Brussel. Uit het bureauonderzoek bleek dat er zich ten noordoosten van het projectgebied, nabij de huidige Sint-Rumolduskerk, vanaf de 11^e eeuw een nederzetting ontwikkelde. Deze nederzetting was niet meer dan een gehucht, dat geprangd zit tussen de Geraardsbergsesteenweg en de Ninoofsesteenweg. De omliggende gebieden waren echter lange tijd in gebruik als akkerland, slechts sporadisch onderbroken door erg verspreide bebouwing ten zuiden van de Geraardsbergsesteenweg. Binnen het projectgebied is met zekerheid sprake van bewoning tussen de tweede helft van de 18^e eeuw en het begin van de 20^e eeuw. Daarna is bewoning afwezig tot het einde van de 20^e eeuw, wanneer het projectgebied zijn huidige functie krijgt. Het projectgebied is echter gelegen op een helling die erg onderhevig was aan bodemerosie, wat een erg negatieve impact heeft gehad op eventueel aanwezige archeologische sporen en structuren. Bovendien hebben de uitgevoerde grondwerken naar aanleiding van de aanleg van het sportcomplex een negatieve impact gehad op de oorspronkelijke bodemopbouw, alsook op het eventueel aanwezige archeologisch erfgoed. Er kan dus besloten worden dat er een eerder lage kans bestaat op het aantreffen van (sporen)sites. Tot slot kan ook nog gesteld worden dat er zeer weinig gekende archeologische waarden in de buurt zijn die relevante onderzoekspistes kunnen opleveren.

Bijgevolg kan gesteld worden dat de bureaustudie een duidelijk antwoord kan bieden op de vraag of zich al dan niet een archeologische site binnen het projectgebied bevindt. Verder onderzoek op de site is dan ook niet noodzakelijk. Het bepalen van een vervolgstراتيجية is hierdoor evenmin noodzakelijk.

5 LIJST VAN GEBRUIKTE GRONDPLANNEN

PLAN NR	Onderwerp	Analoog/digitaal aangemaakt
NR 03	Situering van het projectgebied op het gewestplan	digitaal

6 LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1. Situering van het onderzoeksgebied op het gewestplan, aanmaakschaal
1:14

Hembyse Archeologie is een handelsnaam van Hembyse bvba.

Maatschappelijke zetel: Kastanjestraat 26, 9000 Gent

BTW: BE 0677.720.687

IBAN: BE25890214307282

BIC: VDSP BE 91

Tel. 0032 472 89 97 66

E-mail: bart@hembyse.net

Website: www.hembyse.net

